

F o r H j e m m e t .

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

2den Mærg.

1871.

9de Hefte.

Troens Frø.

(Af Hanna Winsnes.)

Du kjære lille himmelsaldne Frø,
Som Manden selv har i mit Hjerte lagt,
O, at din fine Spire ei maa dø,
Men fæste dybt sin Rod ved Jesu Magt!

Bered mit Hjerte selv, du gode Gud!
At intet Ukrud kvæle maa dets Rod,
Og før mit lille Frø skal tørres ud,
Før lad det vandes med min Taares Flod!

Det i sin Kjerne har en indre Kraft
At hæve sig til Himmelen, dets Hjem:
Forøg, o Herre, da dets rige Saft,
At det kan sthyde stærkt og frodigt frem!

Lad Træets Krone sig udfolde skjont
Og dække mig for Livets Uveirssty;
Thi under dette friske Ewiggrønt
Seg vil for alle Livets Storme ty.

Naar da i stille Stund jeg sidder der
Da lyder Vandroeft i Fuglens Sang:
"O hvorfor sidder Jorden du saa nær?
Fløv dog herop, forsøg det kun engang!

Heroppe Luften er saa let og ren;
De Taager, som dernede tynge dig,
Er nu et Sølvflor, der ruller hen,
Og Himlens Straaler bryde sig deri!"

Saa vox da, kjære Frø, din Spire bred!
Du Hellig Mand, fuldkom i mig dit Værk!
Mig ingen Smerte mer skal kue ned,
Naar først min spæde Gren er stor og stærk!

Guldmøllen.

(Efter D. Glaubrecht.)

(Fortsættelse.)

En deilig Søndagsmorgen noget senere ud paa Vaaren se vi Kristine paa Veien, som fører ned til den Landsby, hvor hun havde henlevet sin Barndom. Naturen rundt omkring hende er herlig, og Himmelen lys og venlig, men dette undgaar næsten aldeles Pigens Opmærksomhed, thi hendes Tanker ere optagne af noget ganske Andet. Kristoffer, som i den sidste Tid har været mere meddelsom og venlig, har overrasket hende ved at anholde om hendes Haand, og da hun ikke ved, hvad Svar hun skal give ham, vil hun tage sin Tilflugt til sin gamle Pleie-

moder for at faa Raad. Hun føler ingensomhelst Kjærlighed for Kristoffer, hun er tværtimod bange for ham; men tager hun ikke mod Tilbudet, da maa hun forlade Møllen, og det vil falde hende haardt at søge en Tjeneste hos Fremmede og kanske ogsaa vanskeligt nok at finde en saadan. Kristoffer er jo dog hendes Slægtning, og det den eneste, hun eier.

Hun gred meget denne Morgen og vendte sig i Bøn til Ham, der leder Menneskenes Hjertes som Vandbælle, men det var dog, som om hun ingen Trøst kunde finde, og da

hun traadte ind hos Pleiemoderen, kastede hun sig strax om hendes Hals og lettede sit betyngede Hjerte ved en Taarestrøm. Denne hendes anden Moder havde altid omfattet hende med Kjærlighed og veiledet hende paa bedste Maade; ogsaa nu vilde hun nok kunne raade hende, og Kristine havde besluttet, at hun skulde have den afgjørende Stemme i dette saa vigtige Anliggende.

"Kristine!" sagde Pleiemoderen, da hun endelig havde faaet hende noget beroliget, "med Tid kommer Raad; lader os først gaa til Gudstjenesten, kanske vi i Prædikenen kunne faa, hvad vi behøve, jeg et godt Raad at give, og du Visdom til at vælge det Rette." Og de gik sammen i Kirken, men heller ikke her syntes hun at finde, hvad hun søgte. Den gamle Pastors Prædiken faldt som en Lovens Hammer paa den arme Piges Hjerte, og dog tog hun Mod til sig og gik om Eftermiddagen hen til Præsten i hans Hjem og bad ham om at raade hende. Men hans Raad var kun en Fortsættelse af hans Prædiken om Formiddagen. Han troede at maatte ivre mod den Forfængelighed, som han antog stak i Kristine, og erklærede endelig, at hun skulde være taknemmelig mod den høiere Gud, fordi han paa denne Maade vilde forsørge hende, der var fattig og intet Menneſke havde at stole paa.

"Nu, saamegen Uret har Præsten ikke", sagde Pleiemoderen, da Kristine kom tilbage fra Præstegaarden ligesaa raadvild som før. "Gjovmod og Fattigdom passer ikke sammen, og vel er det kanske ikke saa ligetil at indgaa i det Ægteſkab, som er dig foreslaaet, men det er vel just

ikke heller saa behageligt at tjene blandt Fremmede sin hele Tid. Jeg har gjennemgaaet Adskilligt og gjort den Erfaring, at man faar tage Verden, som den er, og kan man ikke gaa opreist, faar man hellere bukke sig. Men der er en Ting, som er endnu vigtigere, og det er, at du maa ikke glemme, at ogsaa dette er en Guds Førelse, og at du ikke kan vide, hvad hans vise Hensigt er med dette; engang skulle vi kanske erfare det. Muligens vil han bruge dig som sit Redskab til at drage Kristoffer ud af hans Gjerrighed og Menneſkehad, og naar Gud kalder saaledes paa En, da skal man svare ham, og leder han En saaledes, saa skal man følge ham."

"Nu, saa vil jeg gjøre, som Gud vil", sagde Kristine med Taarer i Øinene; "for det Kors, som vil følge, har jeg ikke saa megen Frygt, dertil er jeg vant, men det er dog ingen let Sag saaledes i et Dieblis at blive Herre over sine Føleſer."

Saaledes vendte Kristine tilbage til Møllen, rigtignok ikke med et meget lettere Hjerte, men dog fast bestemt paa at gjøre, hvad hun nu mente at være sin Pligt, og samme Aften fik Kristoffer hendes Ja. Han blev meget fornøiet; Lykningen blev strax efter bestilt, og der gik ikke lang Tid hen, før der holdtes Bryllup. Mølleren maatte have gjort et dybt Greb i sin Pengeliste, thi Bruden var standsmæssig klædt, og en hel Skare Gjæster vare indbudne, saa Fruentimmerne hvifkede sig imellem, at Kristine, den foreldreløse Pige, dog kanske havde gjort et meget godt Parti. Og saaledes saa det ogsaa virkelig ud. Inden Aaret var omme, fødte Kristine sin Mand

et Barn, som fik Navnet Salome, og Faderen var ude af sig selv af Glæde over denne lykkelige Begivenhed. Han indbød atter Gæster, saamange Huset kunde rumme, og sparede ikke paa Noget for at gjøre Festen saa behagelig som mulig. Men der var dog en slem Omstændighed ved denne Kristoffers Glæde. Den, der iagttog ham saa noie, som hans Kone gjorde, vilde opdage, at der paa en saadan oprømt Steming fulgte mindst tre mørke Dage, da han viste sig grættet og urimelig og plagedes af en Uro, der ikke engang lod ham sove om Nætterne, men jog ham ud af Sengen midt om Natten. Under disse Omstændigheder betragtede han Alle, som kom i Berørelse med ham, med mistænkelige Blikke og skottede ogsaa ideligt sthy og ængstelig hen til den Kiste, hvis Indhold han paa det Omhyggeligste skjulte, selv for sin egen Kone; thi der laa jo de Syndepenge, som foruroligede ham.

Kristines Ægteskab var fuldt af Prøvelser; den ægteskabelige Fortrolighed manglede aldeles, og hun anstrengte sig forgjæves for at mildne sin Mands ubøielige, haarde og menneskefiendske Sind; fornemmelig søgte hun at gjøre ham modtagelig for Naad og Trost fra oven, men det Eneeste, hun opnaaede, var, at han en enkelt Gang gik med hende i Kirken. Imidlertid var han ved saadanne Leiligheder saa adspredt og pirrelig, at man saa, at Livets Ord hos ham faldt paa Veien og blev opdædt af Fuglene, og disse Fugle vare Bedrageri, Mened og Menneskehad, der havde rodfæstet sig i hans Sjæl og ikke kunde uddrives. Kristoffer havde raft Djævelen en Fin-

ger, men denne havde grebet hele Haanden og holdt den fast.

Saaledes vare syv Aar forløbne, for Mølleren fulde af Angst, for Kristine rige paa Prøvelser, men rige paa Barneglæder for den lille Salome. Thi Kristine var en meget kjærlig Moder; hun skjulte omhyggeligt for Barnet alle de Taarer, hun selv føldte, og Salome mærkede Intet til det, der idelig trykfedes hendes Sind. Den lille Pige saa med et Smil saavel ind i Faderens strenge, som i Moderens milde Sie. Den uhyggelige, affidesliggende Mølle og den snevbre Plads foran den var hendes Paradis, hvor hun legede muntert med sig selv. Om Verden udenom vidste hun Intet, kun at det var venlige Mennesker, som boede i den; thi de Folk, der kom til Møllen, bragte hende gjerne Smaaføringer og fortalte saameget Smukt om sine Børn, Huse og Dyr, at Hjertet hoppede af Glæde i det lille Bryst. Men netop dette Barn, ved hvilket Mølleren's haarde Hjerte hang stærkere, end han selv vilde lade sig mærke med, var af Gud bestemt til et Tuglens Nis for ham.

En deilig Sommerdag med saa rigt et Solskin, at selv Guldmøllen saa lys og venlig ud, var Kristine sysselsat med at vaske i Møllebækken, og Salome legede i Nærheden under Klippevæggen. Den Lille samlede Smaastene og byggede deraf Huse; Materiale var der nok af; thi Natten iforveien havde det regnet, og Vandet havde ført Sten og Grus ovenfra. Pludselig sprang Salome op og ikke hen til sin Moder fuld af Glæde over Noget, hun havde fundet: det var en tyk Guldring med to sammenslyngede Hæn-

der, og indvendig læstes tydelig Bogstaverne E. S. med Aarstal.

Moderen gik med Barnet hen til det Sted, hvor Ringen havde ligget, betragtede Jorden rundt omkring, saa dernæst paa Ringen, lod saa Bliffet vandre opad Bjergvæggen og vidste ikke, hvad hun skulde tænke om dette. Medens hun stod saaledes, kom Kristoffer, som havde holdt paa med at reparere Møllehjulet, og tog og besaa den fundne Kostbarhed; men neppe havde han faaet Die paa Indskriften og de to Sænder, før det var, som om Guldet havde været glødende hedt. Han udstødte et forfærdeligt Skrig, der gjenslød mellem Bjergmasserne, slængte Ringen fra sig over Møllehjulet, ned i Bækken og slog i et frygteligt Raseri baade Kone og Barn, som kun ved Møllerkarlens Mellemkomst slap nogenlunde derfra.

Hvad var der da paafærde med denne Ring? Den opvaagnende Samvittighed ser temmelig skarpt; det maatte være en Forlovelsesring, som havde tilhørt den uhyfkelige Fremmede, der for otte Aar siden var død i Møllen og endnu laa ubegravet i den nærmeste Bjergkløft, medens hans Penge, hans stakkels Efterladtes Arv, laa i Møllereus Kiste som uretfærdigt Gods.

Svortledes var vel Ringen kommen der, hvor Barnet fandt den? Var den gleden af den Dødes Finger, da han slæbtes afsted til den dybe Afgrund, og var den saa af Regnen sammen med Grus og Stene skyllet nedover sidste Nat? Eller havde en Navn hentet det glindsende Klenodie op til Dagens Lys? Det vide vi ikke; men Ulgjærningen selv var idetmindste endnu ikke kommen for Da-

gens Lys. Mølleren lignede ikke Tolderen i Evangeliet, som slog sig for sit Bryst og sagde: Gud være mig arme Synder naadig; heller ikke lignede han den forlorne Søn, der giver sig afsted paa Veien til sin Fader. Begge disse kjendte Faderen, derfor faldt det dem let at vende om og gaa tilbage til ham, men Guldmølleren kjendte ham ikke, derfor kjæmpede og brødes han med sin Samvittighed, fordi han mente at være mægtigere end den Almægtige. Der rørte sig de samme Tanker hos ham som hos Saul, da Herren havde forkastet ham, og som hos Judas. Han blev tungsindig. Dage, ja Uger sad han paa den Kiste, der skjulte Pengene, stirrede hen i en Krog og vilde neppe smage Mad og Drikke. Men saa forvandlede pludselig denne unaturlige Rolighed til et græseligt Afstind, og kun en rast Flugt udaf Huset kunde redde hans Familie for Mishandling.

I Landsbyen sagde man, at Mølleren Kristoffer var gaaet fra Forstanden, og Folk, som havde været ved Møllen, bragte alle Slags Efterretninger tilbage om ham. Nu og da sagde vel En medlidende: "Det gjør mig ondt for den stakkels Kristines Skyld; hvad maa hun ikke lide med en saadan Mand?" Men saa hørtes Andre ogsaa ligegyldigt at sige: "Svorfør tog hun ham; hun kjendte ham jo; det har aldrig været Noget ved ham."

Kristine hørte hverken det Ene eller det Andet; men de Ord, som idelig løde for hendes Øren, det var: "Kald paa mig i din Nød, og jeg vil udfri dig, og du skal prise mig." Og et saadant Trostens Sprog kunde hun nok ogsaa trænge vel til, thi

foruden alt Andet hvilede ogsaa den hele Mølleforretning paa hende, da den gamle Hans Dag for Dag blev sløvere og mere fordruffen. Hun fik ingensomhelst Fred hverken Nat eller Dag; altid maatte hun svæve i Frygt og Angst for, at de rædsomme Anfald skulde komme over hendes Mand. Selv naar han var rolig, havde hun dog sin Kamp med ham, thi da gjaldt det at tale til hans Samvittighed og optø hans Hjertes Tøskorpe; men alle hendes Bestrebelse vare frugtesløse.

Saaledes forløb atter en lang Tid. Salome gik i sit fjortende Aar og var bleven konfirmeret med særdeles god Kristendoms kundskab og var ogsaa allerede temmelig erfaren i Livets Skole. Hun overtog nu en Del af Husvæsenet, og Moderen fik mere Tid til at opfylde sine sørgelige Pligter mod Manden. Med ham blev det stedse værre og værre. Hans Legemskraft aftog synliggen; de idelige Samvittigheds kvaler trykkede ham aldeles sammen, og han tænkte nu næsten ikke paa Andet end, hvorledes han skulde faa en Ende paa sit Liv. Der gives intet Slags Selvmord, uden at han jo forsøgte det. Han styrkede sig ned i den Strømhvirvel, hvor den Fremmedes Klæder og Ring laa nedscenkede; han forsøgte at klatre opad Bjergvæggen og styrte sig ned i den Afgrund, hvor Liget laa ubegravet; ja, han kastede sig ind imellem Møllehjulene; men de standsede, som om de ikke vilde have hans Liv. Ghyppigst forsøgte han at hænge sig, men blev hver Gang reddet af den omhyggelige Husfru, som sov med vaagne Dine. Naar han saaledes var bleven udreven af Døden og

bragt til No, forholdt han sig nogle Dage som et sygt Barn, og saadanne Tider benyttede Kristine til at tale til hans Samvittighed. Af enkelte Ytringer, som vare undslupne ham i Søvne eller under hans Vanvidsansald, havde hun allerede forlængst sluttet sig til, at han bar en tung Synd paa sin Samvittighed; men hun nærede den største Angst for at høre den; thi hun frygtede, at det var et Mord.

"Kristoffer!" sagde hun engang til ham i en af hans rolige Stunder, da den Syge stønnede som under en tung Byrde, "følg at frigjøre dig for det, som trykker dig. Guds Herren er megen Naade og Tilgivelse. "Om Eders Synder ere røde som Blod, skulde de dog blive hvide som Sne." Frelseren, som trostede Noveren paa Korset, han vil ogsaa have Trost for dig, om du med Oprigtighed vender dig til ham. Hav derfor Tillid til ham og bekjend din Misgjerning. Ikke sandt, Kristoffer! du har forgrebet dig paa et Mennekses Legeme og Liv og plages derfor af forferdelige Samvittigheds kvaler?"

"Nei", raabte Mølleren opfarende, "han var allerede død!"

"Han var allerede død!" gjentog Kristine, og den hele Sandhed for med en Gysen gjennem hendes Sjæl.

"Ja, han var død, Kristoffer! og, ikke sandt, saa har du fundet den Fremmede, som man anstillede Undersøgelser efter her i Omegnen, og hvis Hest kom til Landsbyen, og du har frataget ham hans Penge?"

Et Nik med Hovedet var det eneste Svar.

"Hvor har du gjort af den Dødes Legeme, som Familien saa gjerne vilde have begravet i indviet Jord?"

Intet Svar fulgte, og Mølleren kastede sig kun stønnende frem og tilbage i Sengen.

“Vil du ikke”, vedblev Kristine, “udlevere Pengene til deres retmæssige Eier og derved lette din Samvittighed? Vi have jo med Guds Hjælp, hvad vi trænge til, og hvorfor skulle vi da skjule fremmed Gods under vort Tag.”

Den uhykkelige Gustru talte ofte saaledes til sin forhærdede Mand. Hun besvor ham med Taarer, at han skulde overlevere hende Syndepengene, saa hun kunde lade den Af dødes Arvinger faa dem, eller at han idetmindste skulde sige hende, hvor han havde gjort af det døde Legeme, at det kunde blive begravet; men hun fik intet Svar, og saa ofte hun end gjorde lignende Forsøg med ham, saa fik hun dog ikke Mere at vide paa flere Aar, ja hun erfarede ikke engang den Fremmedes Navn og Hjemstavn, endnu mindre hvor de staaende Penge vare skjulte. Liff hjalp hende Intet; og skjønt hun vel tilsidst forstod, at Pengene maatte være gjemte i den store Kiste, saa var dog Nøglen intetsteds at finde, og efter megen Spørgen fik hun det ud af ham, at den ligesom Ringen laa begravet paa Bunden af Guldbækken.

Hvad kan imidlertid ikke en taalmodig Kvinde opnaa, naar hun styrkes af Herren og hos ham henter Kraft og Mod? Efter i Marevis at have arbejdet med sin Mand og hjæmpet med den onde Mand, der havde forhærdet hans Hjerte, laa endelig den fulde Sandhed for Kristines Dine. Hun vidste nu, at den Fremmede var kommen dødstret og syg og havde bedet om Rattelse, at

han var død i Møllen paa Kristoffers egen Seng, og at det Silketørklæde, hun havde fundet, og Ringen, som havde gjort hendes Mand saa rasende, havde tilhørt ham; hun kjendte den Fremmedes Grav og gik ved at tænke paa, hvorledes de afblegede Ben laa dernede i Afgrunden. Hun vidste ogsaa, at de røvede Penge udgjorde en betydelig Sum, og at den laa i den store Kiste; men Et fik hun ikke vide, nemlig, hvem han havde været, heller ikke hvad hans rette Arvinger hed, disse, der maatte endnu sørge over ham og stærkt sølte Savnet af det dem røvede Gods. Vidste ikke Kristoffer det længere selv, eller haabede han ved at fortie det at sikre sig Pengene? Dette staa uafgjort; nogen Bessed derom fik hun ikke af ham.

Først tænkte Kristine at gjøre en Anmeldelse til Øvrigheden, saa Pengene kunde komme i de rette Hænder, men hun opgav snart denne Tanke, da hun kastede et Blik paa den syge, brostfældige Mand, der sandsynligvis ikke havde lang Tid tilbage; han var jo ogsaa hendes Salomes Fader, og hun havde lovet ham Trøst i Et og Alt; men hvad der fornemmelig bragte hende til at afstaa fra denne Plan, var dog Hensynet til Salome, hendes fjære oplommende Datter, som ikke havde den ringeste Anelse om sin Faders Forbrydelse.

Hvor vilde ikke Kristine i denne Nød været taknemmelig for en Ven, som kunde have raadet hende; men Pleiemoderen, til hvem hun før tyede, var død, den gamle Præst ligeledes, og den unge, der var kommen i hans Sted, kjendte hun ikke saa godt. Gud og Tiden maatte

bringe hende Naad, og det kom ogsaa efter flere Sorgens Aar, men ikke saaledes, som hendes fromme Hjerte havde bønfaaldt sin Herre og Gud om. Hun havde haabet, at Guds Naad skulde have vundet Indgang i Mandens Hjerte, saa han var kommen til fuld Syndserkjendelse og fundet Frelsens Vej; men saaledes skulde det ikke gaa.

I længere Tid havde Kristine kæmpet med sig selv, om hun skulde forsøge at stige ned i Klippeafgrunden i Nærheden og se efter den Fremmedes Ben. Kanse hun, tænkte hun, om hun fandt dem, ogsaa kunde finde Mod til at begrave dem. En Eftermiddag mente hun at kunne overlade Omsorgen for den syge Ægtefælle til Salome og klatrede med Anstrengelse opad Klippefkrænten. Efter at være naaet op arbejdede hun sig gennem Tornekrattet, der omgav Svælget, og kom møjsommelig ned paa Bunden af Dybet. Men hun søgte forgjæves, og der var intet Spor af menneskelige Levninger at opdage. Sandsynligvis havde den Jord, der lidt efter lidt af Regnen løsnedes fra Fjeldsiderne, bedækket dem og gjennt dem bedre, end om de vare blevne begravne paa almindelig Vis. Hun knælede derfor ned og opsendte en Bøn for ham, der havde forshundet sig saa saare mod den Ufsøde, der rimeligvis her havde fundet sin sidste Hvile; og nu tiltraadte hun Tilbageveien med Tanken paa, at Han, der skal komme og opvække baade Levende og Døde, nok ogsaa engang vilde finde denne Grav, naar Tiden kom.

Men neppe var hun kommen op af Fjeldkloften, før hun nede fra

Guldmøllen hørte et skjærende gjen-nemtrængende Skrig. Hun saa, da hun naaede frem til Klippeanden over Møllen, sin Datter løbe hændervridende hid og did, og hendes skrækelige Anelse blev snart til Vis-hed. Salome havde fjernet sig for et Dieblit fra Faderens Sygeleie, og han havde benyttet sig deraf og gennem Binduet styrket sig over Møllens Hjul, ned i Fosseshvirvlen. Ved de to Fruentimmers Anstren-gelser lykkedes det vel at faa Kristoffer op af Vandet, men Livet var udslukket. Han havde sat det til der, hvor den Fremmedes Klæder og Forlovelsesring laa, og hvor ogsaa Nøglen til det stjaalne Gods hvilede.

Saa blev det da en Ende paa den idelige Angst og Nød, de to Fruen-timmer havde været stedte i, men en forferdelig Ende var det. I Landsbyen hed det, at Guldmølleren i Tungvindighed havde taget sig afdage, derfor skulde han have en ærlig Grav, og han blev begravet paa den almindelige Kirkegaard med sædvanlige Ceremonier. Kristine vilde ikke være den, der kastede den første Sten paa sin Mands Minde, og hun besluttede ogsaa, at Datteren Salome aldrig skulde erfare det Ringeste af, hvad hun havde haft at gennemgaa med sin Misgæder af en Mand. Kristine aabnede derfor alene den hemmelighedsfulde Kiste. Hun fandt en betydelig Sum opsparede Penge deri, desforuden ogsaa den Fremmedes Formue urørt, en stor Kapital i lutter Guldstykker; men hvad der var ligesaa vigtigt for hende, der laa ogsaa den Frem-medes Lommebog med Papirer, som fortalte hans Navn, og hvor hans

Familie boede. Hendes Beslutning var nu selv at aflevere Pengene og Lommebogen til den Afdødes Slægtninge og bede dem at tilgive ham, der engang havde begaaet saa stor Uret mod dem. Naar dette var gjort, og der ikke længere hvilede nogen Forbandelse over hendes uslykkelige Mand's Minde, da vilde hun sælge Guldmøllen, drage langt, langt bort fra dette Sted, hvortil saa rædselsfulde Grindringer knyttede sig, og med Datteren føre et gudfrygtigt Liv i al Stilhed. Det var hendes Haab, at det skulde gaa Salome bedre i denne Verden, end det var gaaet hende selv: hun skulde lære med Nøisomhed at spise det daglige Brød, altid vandrende i Herrens Betsignelse. Derfor skulde de opsoge sig et roligt Sted langt borte, hvor Ingen kjendte dem, og hvor man aldrig havde hørt tale om Guldmølleren Kristoffer.

Men Gud besluttede anderledes. Fire og tyve Aar i en saadan Ægtestand, som Kristine havde kjæmpet med, lærer selv paa den krasligste Natur. Hun faldt i en haardt Sygdom, og det var kun det inderlige Ønske at kunne gjøre Mandens Uret saavidt muligt god igjen, der holdt hende saalænge opreist, indtil hun havde forfalt Salome den hele Hæmmelighed. Dette var et haardt Slag for den stakkels Pige, som ogsaa strax efter blev moderløs. Kristine blev begravet ved Siden af sin Mand; hun havde lovet at blive ham tro til Døden, og hun havde holdt sit Løfte. Hun havde i ydmyg Fromhed og Taalmodighed vandret med ham i stadig Bøn for hans Sjæl, nu havde han lagt forbryderisk Haand paa sig selv, og af desværre altfor

sandsynligt vandret bort i Ubodferdighed, nu var hun træt af Verden og lagde sig til Hvile for atter at opstaa paa den yderste Dag.

Salome stod altsaa alene i Verden uden nogen Slægtning, nær eller fjern, hvem hun kunde ty her til, og hos hvem hun kunde finde nogen Støtte. De saa Legekamrater, hun havde haft, og de saa Bekjendtskaber, hun havde i Landsbyen, kunde ikke erstatte hende Tabet af en Moder; men Et havde hun, som erstattede Meget, en fast, uroffelig Tro og en større Frimodighed, end Kristine havde haft.

Det ensomme Liv i Guldmøllen og Faderens store Elendighed havde gjort hende meget alvorlig og givet hende en Selvstændighed, som ikke engang Moderen havde nogen Ide om. Derfor kunde den sørgelige Hæmmelighed ikke nedlægges i noget fastere Hjerte, og heller ikke den fremmede Eiendom anbetroes til bedre Hænder end hendes. Da hun knelede ved Moderens Dødsleie, og denne begyndte at tvivle, om Datteren, saa ung som hun var, kunde udføre det Sværv, der paalagdes hende, uden at krænke Faderens Minde, da sagde Salome: "Du har ikke forgjæves lært mig at frygte Gud, og jeg har ikke uden Frygt fra Barnsben været Vidne til min Faders Nød; jeg tror at kjende Herren og Verden bedre, end du tænker. Der kun trostig; Alt skal med Guds Hjælp lykkes, og naar jeg gjenser dig i Himlen, da vil jeg tage Plads ved din Side, thi der var jeg helst ogsaa herne." At ikke dette var blot tomme Ord, men en fast Beslutning, viste sig snart. Det varede ikke længe, før Salome havde flere Ægte-

skabstilbud; hun var en smuk Pige, Guldmøllen en gaanske indbringende Eiendom, og der maatte desforuden ikke være saa Ubethdeligt efter Forældrene. Men hun afflog dem alle. Man vidste ikke i Begyndelsen, hvad man skulde tro om dette; men da snart efter Møllen blev sat til Auktion og solgt, alt Løvsøre ligeledes, og Salome efter at have besøgt sine Forældres Gravsted pludselig en Nat forsvandt, uden at Nogen vidste, hvor hun var dragen hen, da var der i Landsbyen ingen Ende paa Forundring og Gjetninger, og der var Flere, som mente, at hun maatte mangle noget paa Forstanden.

Efter nogen Tid hørte man ikke mere tale om hende. Den nye Eier af Guldmøllen boede der nogle Aar; men da syntes baade han og hans Kone, at Stedet var altfor trist og

ensomt, og han søgte at sælge den igjen. Men der kom ingen Kjøber; Enden blev, at han alligevel flyttede derfra, og Møllen stod stille og forfaldt snart aldeles. Fra nu af strømmede Guldbækken ustandset og ubenyttet ned i Dalen, og Stilheden i Klippekløften var endnu mere trykkende, og Stedet endnu mere øde, end det før havde været. Hvad Salome angaar, der her første Gang havde seet Dagens Lys og henlevet alle sine Dage mellem disse alt andet end lysse Omgivelser, da gjælder om hende:

”Se, jeg sender en Engel for dit Ansigt at bevare dig paa Veien og føre dig til det Sted, som jeg haver beredt“. Og fremdeles: ”Naar Herren haver Behagelighed til Ens Veie, da gjør han, at ogsaa hans Fiender holde Fred med ham“.

(Fortsættes.)

Nordmændenes daglige Liv i Oldtiden.

(Af Professor N. Keyser.)

II.

De gamle Nordmænd havde tventse Hovedmaaltider. Det første kaldtes ”Dagverd” (Dagmaaltid), hvilket man nød om Formiddagen, uden Tvivl henimod Middag, saa at det egentlig svarede til vort Middagsmaaltid. Efter dette Maaltid synes det at have været almindeligt, at man tog sig en liden Hvilestund. Det andet Maaltid benævntes ”Natverd” (Nattemaaltid, Nadver) og nødtes henimod den Tid, da man skulde gaa til Sengs. Det sidste

Maaltid holdtes uden Tvivl for det fornemste, og ved dette gik det mest overflødigt til med Mad og Drikke. Desforuden har man rimeligvis ogsaa spist paa andre Tider af Dagen, f. Ex. om Morgenen strax man stod op; men om disse mindre Maaltider tale de gamle Sager ikke; maaske nødtes de ei heller af Husets Folk samlede, saaledes som i det Mindste hos mere velstaaende Folk var Tilfælde med Dagverden og Natverden. Disse og især det sidste nødtes almindelig ved Tdene i Skaa

len. Husbonden tog nu sin Plads i Højsædet, de øvrige Mandfolk paa Langbenkene i bestemt Orden; jo nærmere Højsædet paa begge Sider, des hæderligere var Pladsen. Man tog Gaandtvæt før Maaltidet, enten forinden man satte sig i sine Num, eller ogsaa efter at have taget Plads, i hvilket Tilfælde en af Kvinderne var Væsteband i et Bækken samt Gaandklæde omkring til hver især. Derpaa bleve, som det heder, "Bordene optagne", det vil sige, flere smale Borde bleve satte langs henaad Gulvet foran de paa Benkene Siddende, mellem dem og Ildene. Det Bord, som sattes foran Højsædet, kaldtes Højsædesbordet. Hos velstaaende Folk bleve Duge af hvidt Linned bredte paa Bordene, i det Mindste for de Fornemste af de Tilstedeværende. Derefter fremsattes Maden, som ofte toges lige fra de store Kogeskjeder, der hang over Ildene. Fast Mad fremsattes paa Diske eller Tallerkener, der uden Tvivl oftest vare blotte Træbretter, men dog ogsaa undertiden vare af Metal eller endog Sølv. Maden sønderstaares af hver især med Tollekniven; Gasser lader det ei til at man har brugt; Tingrene maatte gjøre deres Tjeneste. Brødet var almindelig bagt i Lever og brødes isønder. Grød fremsattes i Truge og spistes med Steer af Træ, Horn eller Ben; Mælk eller anden flydende Spise fremsattes i de saakaldte Aster, et Slags lave og vide Trækander med Laag paa, eller i Voller, der ogsaa oftest være af Træ, og af disse drak man. Ofte var det uden Tvivl Tilfælde, at flere langede til samme Fad eller Trug. Maden var i den ældre Tid almin-

delig simpel og Retterne ei mange; men den nødtes uden Tvivl i Overflod. Kjød og Fiske spistes baade fersk og tørret. Stegte Sager ansaaes for Lækkerier, der kun kom paa de fornemste Folks Bord. Mælkten nødtes enten i naturlig Skikkelse som Drikke eller opvarmet eller endelig—og det uden Tvivl almindeligst—som "Skyr", det vil sige sammensøben og skilt fra Mylsen; i denne sammensøbne Tilstand gjemtes den fra Sommeren af til Vinteren i Kar eller i Sække af Skind.

Driften ved Maaltiderne var almindelig M eller Mælk. Paa somme Steder—som hos den husholderiske Kong Sigurd Svr paa Ringarike—nødtes M til Kjødmad, derimod Mælk til Fiskemad, og saaledes skiftedes da hver anden Dag; men der, hvor det gif overflodigere til, drak man steds M ved de to Hovedmaaltider. Kostbarere Drik, der dog kun nødtes ved Gæstebud og andre overordentlige Leiligheder, var Mjød, hvilken for at gjøres stærkere undertiden tilfattes med visse Urter; sjældnere brugtes Vin. Ringere Drik hos fattige Folk var Myse eller Svre og Kjernemælk. Dlet blev i større Husholdninger indbaaret i et stort Kar, kaldet "Skapkar", hvilket sattes paa eller ved et enligstaaende Skjænkbord. Af Skapkarret østes i mindre Kar, Drikkehorn, Begerer eller Voller. Drikkehornene vare ikke sjelden hos rige Folk beslagne med Sølv eller endog Guld og besatte med Stene. De vare til Stads saa sfurede og polerede, at man kunde se igjennem dem næsten som gjennem Glas; de vare dels forsynede med Metalskoder, saaledes at man kunde sætte

dem fra sig med Drifte i; dels vare de uden Fodder og kunde da ikke lægges af Gaanden uden tomte. Bollerne vare oftest af Træ, ikke sjelden af kostbart udenlandsk Træ, beslagne med Sølv og forsynede med Sølvhænder eller tværtover gaaende Sølvhank; stundom vare de vel ogsaa helt af Sølv eller af andet Metal. Sjeldnere omtales Bægre med Stæt paa, hvilket rimeligvis var samme Slags Kar, som ogsaa med et af fremmede Sprog laant Navn kaldtes "Kalk". Hver Mand havde ei sit Driffekar, men i det Mindste To, ofte vel ogsaa Flere, benyttede et. I mindre Husholdninger udmaalttes Dlet til hvert Maaltid. Hvor det gik mere overflødig til, fandt denne Udmaalning kun Sted ved Dagverden, da man derimod ved Natverden "drak umaalt", det er, hver kunde drikke saa Meget

han lystede. Man pleiede i saa Fald at fortsætte Driften, efterat Spisebordene vare borttagne, og sjelden gik man da vistnok til Sengs uden et Rus. I saadan Driften tog dog, som det synes, ei det ringere Husstykke og endnu mindre Trælene Del.

Opvartningen ved Bordet forrettedes almindelig af Kvinderne, der gik til og fra den hdre, ubesatte Side af Bordene, mellem disse og Aldene. Det lader ikke til, at Kvinderne dagligdags have siddet ordentlig tilbords som Mændene, men under disses Maaltid ifkun beskæftiget sig med Opvartningen. Hos de rigeste Bønder og hos Hovdinge har dog oftere i saa Henseende nogen Undtagelse fundet Sted, ligesom hos dem i de ældste Tider Madlavning og Bordanretning ofte var overladt til Trælene.

Skjæbnens Veie.

En Søndag for mange Aar siden var det ottetekantede Kapel i Modestaden Bath overfyldt af Mennesker. Efter endt Gudstjeneste skulde der samles et Bidrag til Fordel for Bridewell Fattigskole. Det var imidlertid ikke saa meget sand Barmhertighed, som havde kaldet en saa stor Skare sammen, men suarere Moden, denne Verdens Tyrann; men Maalet blev naaet.

Under en Fristund næste Dag stode flere af Skolens Dreng, for hvem Bidraget var foranstaltet, i et

Sjorne af Gaarden, lyttende til en underlig Fortælling af en af sine Kamerater, Harry Bowles. Han var en af de bedste og flittigste Disciple og stod sedvanelig i Spidsen for al Leg. Neppe vare Drengene igjen komne paa sine Pladse, før en af dem, inden Undervisningen begyndte, gik hen til Lærerens Plads og hviskede til ham, at han havde en Sag af Vigtighed at fortælle. Han fik Befaling til at komme nærmere, og Læreren bødede villigen sit Øre til Drengens Sviffen.

Neppe var Drengen særdirig med sin Fortælling, før Læreren fastede et flammende Blik hen paa Harry, og i en Tone, som forraadte, at Stokken snart skulde dansde paa den arme Drengs Ryg, raabte han "Kom hid, du unge Dagle, Bowles, og lad mig høre de Loguistorier, som du farer med".

"Det er ikke nogen Logu", sagde Drengen, efterat han var kommen frem. "Jeg siger og forsikrer høitidelig, at den Herre, som igaar havde Talerkenen med de indsamlede Penge, stak flere Stykker af dem i sin Lomme".

"Bed du, hvad du siger, du unge Døgenitt", vedblev Læreren.

"Det var Dr. Mittchel, den første Læge i Byen, en almindelig agtet og meget rig Mand.—Tilstaa, at du har løiet, Bowles, og du skal slippe derfra med let Straf; hvis ikke, saa—"

"Jeg har endnu aldrig i mit Liv løiet", sagde Drengen med vædel Uvillie, "og jeg siger ogsaa nu Sandhed".

"Svorledes kunde du fra din Plads paa Galleriet se, hvad der foregik nedeunder?" jagde Læreren, som troede derved at fange ham.

Men Drengen svarede: "Jeg var ikke paa Galleriet; Heden var saa stor, at jeg ikke kunde holde ud deroppe, og derfor gik jeg nedeunder for at faa frisk Luft. Da jeg vilde vende tilbage, forlod netop flere Folk Kapellet; jeg gik derfor bag Døren, og derfra saa jeg gjennem en Spræk, hvad jeg har sagt og endnu siger".

"Vent, du lille Slange, jeg skal lære dig at bagvasse vor Anstalts Velgjørere; derfor skal du bøde".

Og han holdt Ord; den arme Harry fik en haard Straf, og da han med dybtkrænket Følelse kom hjem, fortalte han sin Moder, en fattig Enke, hele Historien. Den gode Kone elskede sin Søn meget og havde hidtil aldrig mærket, at han havde sagt Usandhed; derfor formanede hun ham strengt til ogsaa nu at sige Sandhed; han forsikrede igjen, at Sagen forholdt sig, som han havde sagt og ikke anderledes.

Enken fik derved den Overbevisning, at hendes Søn var bleven straffet høist uretfærdigt, og ligeledes, at det vilde være forgjæves at beklage sig hos Læreren. Hun besluttede derfor at henvende sig til en af Skolens Forstandere, og gik næste Dag til Sir Walthor Gardiner, hvem hun fortalte hele Sagen.

"Det er et besynderligt Tilfælde", sagde Sir Walthor; "en sver Anklage mod en Mand, som hidtil har staaet i Ry for Redelighed. Forhaabentlig har Dr. Mittchel kun stoppet Pengene i sin Lomme, fordi Talerkenen var bleven for fuld; alligevel har Mr. Murch overilet sig ved Bestraffelsen af Drengen; men hvis De vil overlade mig Sagen, saa skal der ske alle Parter Retfærdighed. Sig imidlertid ikke et Ord om denne Historie til Noget, førend jeg har undersøgt den".

Enken lovede det og gik.

To Søndage senere var Kirken igjen fuld, og denne Gang skulde der samles Bidrag for Pigeasylet. Dr. Mittchel havde beredvillig tilbudt sig ogsaa denne Gang at staa ved Døren og indsamle Pengene.

Efter endt Gudstjeneste samledes Forstanderne i Sakristiet for at modtage det Bidrag, som var ind-

samlet. Dr. Mittchel lagde Penge paa Bordet, idet han med selvtilfreds Mine sagde: "Idag er en vakker Sum indsamlet. Men", tilføiede han efter at have bukket artig for Præsten, "det er ogsaa ganske naturligt efter en saa fortræffelig Tale".

Pengene bleve talte, Summen bekjendtgjort, og Forsamlingen vilde allerede gaa fra hverandre, da Sir Walthers Gardiner med alvorlig Tone rettede det Spørgsmaal til Dr. Mittchel: "Er det Alt, som er indsamlet?"

"Ja ganske vist; hvem vover at tvivle derpaa?"

Den ærbørdige Barons Spørgsmaal opvakte alle Tilstedeværendes Forbavselse, og den Gæstlighed, hvormed Dr. Mittchel svarede, tjente kun til at forhøie den.

Sir Walthers fortsatte i rolig Tone: "De skal høre, hvorfor jeg gjorde dette Spørgsmaal. En Dreng fra Fattigskolen har sagt, at han for kort Tid siden ved en lignende Leilighed saa, at De stak flere Penge i Deres egen Lomme, og han er for dette Udsagn bleven haardt straffet".

"Det glæder mig at høre", sagde Dr. Mittchel, "den nedrige Skyld burde være pidsket ihjel".

"Mine Herrer", sagde Sir Walthers til de Tilstedeværende, "denne Dreng staar derude; maa han træde ind for at berette, hvad han ogsaa idag har seet?"

"De bruger Espioner mod mig", skreg Dr. Mittchel rasende, "dog De kan forlade Dem paa, at De skal staa til Ansvar for denne Sammenbrørgelse".

Uden at agte paa denne Trusel

kaldte Baronens Harry Bowles ind. Drengens redelige Ansigt undlod ikke at gjøre et godt Indtryk paa de Tilstedeværende.

"Nu, min Dreng", sagde Sir Walthers, "har du ogsaa idag seet Noget, som er værdt at meddele, saa fortæl uden Frygt".

"Jaar jeg da ikke igjen Frygt for at sige Sandheden?" spurgte Harry. "Visselig ikke", forsitrede flere.

Efter dette trøstelige Løfte sagde Drengen, idet han pegede paa Dr. Mittchel: "Den Herre der har igjen idag gjort, hvad han for fjorten Dage siden gjorde; han stak flere Guldstykker, saa vidt jeg kunde mærke, over tolv, i sin venstre Bestelomme".

"Er Doktor", sagde en af de Tilstedeværende, "De kan vist ikke have Noget imod at vise os Lommens Indhold og derved afgjøre hele Sagen".

"Intet derimod?" skreg Doktoren, "jeg skulde ønske at se, hvem af de Tilstedeværende vil lægge Haand paa mig".

"Seg!" sagde Sir Walthers, "og det ved en Rettens Tjener, som allerede staar ved Døren og venter, og som jeg strax skal kalde hid, hvis De ikke sører Dem; han skal snart tage Massen af en Skylder og en Tyv".

"Jeg vil ikke længer høre paa sllige usforstammede Bestyrdninger!" skreg Mittchel og vilde ud gjennem Døren; men, idet han aabnede den, greb Netsbetjenten ham og stødte ham med kraftig Arm ind i Forsamlingen igjen.

"Før Undersøgelsen begynder", sagde Baronens, "maa jeg gjøre den

ærede Forsamling opmærksom paa, at jeg, dreven af Dristet om at udfinde Sandheden, har uddelt flere Guld- og Sølvmynter, der vare mærkede som denne, og disse have mine Venner idag lagt paa Offer-tallerkenen".

Flere af de mærkede Mynter bleve fundne hos den arme Stakkel, som forgjæves af alle Krestter havde sat sig mod Underfølgelsen; alligevel sagde han, opbydende al sin Driftighed:

"Jeg forlanger at frilades øieblikkelig; imorgen skal jeg for Retten bevise, at det Hele er blot en Komplot af Sir Gardiner".

Paa Løfte om at møde for Retten den næste Dag blev Doktoren løsladt, og hele Forsamlingen gik fra hverandre, Enhver begjærlig efter at fortælle sin Familie denne mærkelige Nyhed.

Men næste Dag var Doktoren forsvunden, efterat han i største Hast havde solgt Alt, hvad han havde, til en Jøde.

* * * *

Fem og tyve Aar vare henrundene efter denne Tildragelse, og imidlertid havde Forbryderkolonien i Ny Syd-Wales gjort raske Fremstridt. En Udpost af samme, omtrent 30 Mil fra Sidney, stod under Kommando af Major Gardiner.

Da han om Morgenen vendte tilbage fra sin Ridetur, bemærkede han paa en aaben Plads en Hob Mennesker og erfarede, at de vilde se paa Pidskningen af en Medfange. Forbryderen var en gammel Mand, svagt bygget; de graa Lokker hang vildt nedover hans sextiaarige udtrede Ansigt, medens hans asmagrede Hænder forgjæves søgte at frigjøre sig fra Bøddelen.

Da den Ulykkelige saa Major Gardiner, raabte han med bønfuldende Tone: "For Himlens Skyld! forbarm Dem over mig! Jeg har allerede lidt saa Meget. Vænter og Landflygtighed—af lad mig slippe for Tugtelsen, og jeg skal velsigne Dem derfor til det sidste Landedret".

Majoren erkjendte sig om hans Forbrydelse og erfarede, at man havde fundet hos ham en spanskt Daler, som tilhørte en Medfange, men at han i flere Aar havde opført sig exemplarisk. "Mattson har til i Dag ikke haft noget sort Mærke i sin Bog", sagde Opsynsmanden.

"Naar det er saa", sagde Majoren, "saa kan hans foregaaende gode Opførelse tale for ham.—Ulykkelige!" sagde han til Mattson, "jeg haaber, du ikke vil misbruge denne Mildhed".

Med disse Ord red Majoren videre; men han var ikke kommen langt, før et Træ, som nogle Arbeidere vare i Begreb med at fælde, styrte ned tværs over Veien lige foran Hesten; denne blev derover styrt, gjorde et hurtigt Spring til Siden og kastede Nyterren af med Hovedet mod en Sten.

Hurtig samlede sig en Mængde Mennesker omkring den Bevidstløse, og blandt dem ogsaa Mattson. Flere raabte, han er død; men Mattson trængte sig gennem Skaren og knælede ved den Faldnes Side; han raabte i næsten befalende Tone, at man skulde bringe koldt Vand, aabne den trange Uniform og Halsbindet; og da han ikke sølte noget Pulsslag, rev han hurtigt en Lancet ud af sin Lomme og aabnede den Bevidstløse en Aare.

Den raske Beslutning kaldte snart Majoren til Bevidsthed, og omendstjont den siebliffelige Fare var forbi, bad dog Mattson om Tilladelse til at pleie sin Belgjører. Hans Dnsfe blev opfyldt, og den taknemmelige Oldings Pleie bevirkede i kort Tid Majorens fuldkomne Sundhed.

"Du har vist en saa stor Færdighed", sagde Majoren, "at jeg maa anse dig for en virkelig Læge".

"Deres Formodning er ganske rigtig", svarede Mattson, "jeg var engang en god og meget agtet Læge. En Sygdom, et Vanvid drev mig til at tilvende mig fremmed Guds. Jeg havde i min Stilling mangen Anledning dertil uden at paadrage mig den ringeste Mistanke. Endelig blev det opdaget, og jeg flygtede. Efter en Tids Forsøb blev jeg alligevel funden, og Straffen lod paa Forvisning fra mit kjære Fædreland. Jeg har hjertelig angret min Forbrydelse; hvad jeg har lidt, kan jeg ikke beskrive Dem, dog maa jeg sige, at De idag har reddet mig fra en ufortjent Straf, thi jeg var uskyldig i den Forbrydelse, man beskylde mig for".

"Denne Fortælling", sagde Majoren, "bringer mig til at tænke paa

en lignende Tildragelse, som jeg oplevede i min Ungdom, ved hvilken jeg var det Middel, som Himmelen brugte til at bringe en Forbrydelse for Lyset".

"Hvor skede det?" sagde Mattson heftig. "I Bath", lod Svaret.

"Ogsaa min Forbrydelse blev begaaet i Bath og opdaget ved et Barn, men Drengen hedte Bowles".

"Det var mit Navn" sagde Majoren, "indtil Sir Walthor Gardiner ved sit Testamente adopterede mig".

"Retfærdige Himmel!" raabte Forbryderen, "De skabte altsaa Deres Lykke ved at angibe min Forbrydelse!—Dog den elendige Mittchel, forbedret ved Ulykke og Straf, føler endnu, at han var Skyld i, at De fik uforstyldt Prygl.—Kan De tilgive ham?"

"Af Hjertet", svarede Majoren. "Jeg skylder Dem jo mit Liv. Forøvrigt vil jeg anvende al min Indskyldelse for at lette Deres tunge Skjæbne".

Mittchel taltede ham paa det Hjerteligste; dog kom han ikke til at nyde godt af de Lettelser, som Majoren havde tiltenkt ham, thi samme Aften fandt man ham, i bedende Stilling, død ved Siden af sit usle Leie.

Reiseeventyr fra Moskitoysten.

(Af en nordamerikansk Maler.)

V.

(Efterat Forfatteren i flere Dage havde været med paa en Skildpaddejagt, som han fik "Lord Nelson"

til at foranstalte ved de talrige Perlebanker, der findes udenfor Mundingen af Perle-Lagunen, og der havde nydt Skildpadde og Skild-

paddereg i alle mulige Stikkløser, vilde han ikke vende tilbage til Wasawatla, men besluttede at gaa videre fremad langs Kysten. Han fortæller derpaa videre saaledes.)

Ifte uden Bemod stiftes jeg fra "Lord Nelson" og Harris (den dygtigste Skildpaddefanger), og jeg forærede dem hver sit gloende Silketørklæde til Gjengjæld for to smukke Skildpadder, som de tvang mig til at modtage. Harris gav mig desuden sit Skildpaddespyd og blev overordentlig smigret, da jeg sagde, at jeg vilde lade hans Navn indstjære derpaa og hænge det op i mit Hus, naar jeg var kommen hjem.

Perle-Lagunen er henved 40 Mile lang og omtrent 10 Mile bred paa det Bredeste. Der findes to eller tre Kolonier der; jeg besøgte ikke disse, men sthrede lige mod den øvre Ende af Lagunen, hvor der er et andet Eid fra Lagunen til Havet, da Ræffen af de salte Indsøer her afbrydes paa en temmelig lang Strækning. Jeg saa flere Samlinger af Ghytter paa den vestlige Bred, og paa en liden Ø, hvor vi lagde ind under Middagsheden, samlede jeg nogle Stikke af Indigoplanten, der kan regnes for en af Kystens tilkommende Rigdomskilder.

Vi kom til Eidet i et forfærdeligt Regnstyl, der varede ud paa Natten. Det var umuligt at gjøre Ild, og vi drog derfor Kanoen op paa Stranden, pakkede vore Sager i Midten, og paa Toppen af disse satte jeg mig med Seilet, der tjente som Telt, over Hovedet. Mine indianske Følgesvende klædte sig ganske nøgne, indgnede sine Lemmer med Palmeolie og fandt sig i Regnstyilet

saaroligt som Væder. I Mangel af bedre Beskæftigelse spiste jeg Plantaner og tørret Fisk, og da Regnen havde lagt sig, betragtede jeg de glimrende Ildfluer, der i Hundredevis svævede dovent om under Bussene. Atmosfæren var raa og fugtig efter Stormen, besværede Aandedrættet og frembragte en Følelse af Træthed og Udmattelse. Alt var fugtigt og slibrigt og saa mættet med Vand, at det var mig umuligt at lægge mig. For at forsøge Ubehageligheden ved min Stilling indfandt der sig en Uendelighed af Fluer og Moskitoer, medens en hel Hærskare af Træfrøer istemte en sørgelig Piben. Det var for meget for min Sindssro; jeg stod og gik frem og tilbage paa den smale Strandbred i en ophidsset Stemning med Dnsket om, at jeg var i New York eller ethvert andet Sted, selv paa Jamaica.

Genimod Dagbrækningen var det imidlertid lykkets mine Følgesvende at tænde et sygeligt Baal, i hvis Røg jeg søgte Beskyttelse mod Moskitoer og Fluer. Endelig brød Dagen frem; men Solen var formørket, og Naturens Udseende var trist. Jeg opdagede, at vi befandt os paa en smal Sandstrib, knapt 200 Yards bred, der var bedækket med Krat og af og til et Træ, der saa ud som en veirbarket Benrad; i Baggrunden laa Havet, mørkt og truende, under en graa, taaget Himmel. Antonio spaaede en Storm, som han kaldte en Temporal, under hvilken det ofte regner uafbrudt i en hel Uge. Under disse Omstændigheder var det et stort Spørgsmaal, hvad vi skulde gjøre, om vi skulde gaa nedover Lagunen

igjen til et bedre Kvarter, eller sætte dristigt ud paa Oceanet og stræbe at naa Mundingen af en stor Flod nogle Mile længere oppe, der kaldes Rio Grande. Jeg bestemte mig til det Sidste, og vi trak Kanoen over Eidet. Skjønt Brændingen ikke var høi, havde vi dog stor Vanskelighed for at gjøre vor Vaad flot, hvilket udførtes af mine Kamerater, der stillede sig paa hver sin Side og benyttede et heldigt Dieblis, da Bølgerne faldt, til at skyde den udenfor Brændingen. Medens nu den Ene holdt den rolig med Aaren, passede den Anden sit Snit til at bære vore Sager afsted en for en, og tilsidst klædte jeg mig selv af, steg op paa Antonios Skulder og blev lagt som en Sæk i Vaaden.

Vi roede, indtil vi fik en god Vind, satte saa Seilet op og lagde Kursen Nord-Nord-Vest. Rhyten var uthdelig og taaget; men jeg stolede paa Poyergutten, hvis Klogskab hidtil ikke havde slaaet feil. Om trent Kl. 4 om Eftermiddagen fik vi Die paa en høi Bakke, der er bedækket med høie Træer og hæver sig paa Nord siden af Rio Grandes Munding. Jeg var glad over, at vi nærmede os den; thi Vinden begyndte at blive sterkere, og jeg frygtede, at Brændingen kunde blive for svær for os. Bølgerne havde virkelig allerede begyndt at bryde paa de grundere Dele af Banken, medens Nordosten ellers overalt for i tunge Dønninger. Seilet blev hurtigt taget ind, og mine Indianere grebe sine Aarer, passede paa den høieste Bølge, og ved en voldsom Anstrengelse og lydelige Opmuntringsraab holdt de Kanoen paa Bølgens Top, og saaledes styllede

vi majestætist over Banken ind i det forholdsvis stille Vand indenfor. En halv Time bagefter brøde de store Bølger paa det Sted, vi vare over, med høi Skumsprøit og tordnende Larm.

Mundingen af Rio Grande er bred, men ganske aaden mod Nord-øst, og skjønt den er en stor Flod, er dog Vandet paa Sandbanken foran dens Munding ikke mere end 5 eller 6 Fod dybt, hvilket forhindrer alle store Skibe fra, som de ellers kunde gjøre, at gaa langt ind i det Indre. I Nærheden af Mundingen ere flere Der. Paa den inderste af disse, der er høi og steil mod Søen, leirede vi os. Den forekom mig at være det gunstigt mulige Sted til at afvente den kommende Temporal paa; og selv den mest uøvede Jagttager vilde nu have forudsæet dens Komme. Heldigvis fikrede Harris's Skildpadder os mod at lide Mangel. Vi trak derfor Kanoen høit op paa Stranden, og medens jeg kendte Tid, beskæftigede mine Følgefærende sig med at bygge et Skur over Vaaden ved Hjælp af Stænger og Rør, hvorefter der flettedes et Lag af Cahueller Palmetto-Blade. Udenfor gravedes en Mende til at aflede Vandet og hindre, at det Indvendige af vor Hytte blev oversvømmet af det nedrindende Vand. Alt dette blev gjort saa hurtigt, at før Mørkets Frembrud var Hytten saavidt færdig, at vi kunde trodsø Regnen, der nu begyndte at falde i Strømme. Den stærke Søvind drev Moskitoerne bort til Fastlandet, saa at jeg sov fast og roligt trods Havets Torden og Vindens Brølen.

I otte Dage regnede det næsten

nafsbrudt. Undertiden indtraadte der en Stands med Vindstille mellem: Kl. 9 og 11 og en Times Tid før Solnedgang, hvor det syntes, som om Solen igjen vilde bryde frem. Men Skyerne samlede sig atter mørkere end nogensinde, og Regnen kom igjen med en Gaardnakkethed, der er ukjendt i nordlige Egne. I samfulde 8 Dage saa vi ikke et Glimt af Sol, Maane eller Stjerner. Alle Ternsager bleve tykt bedækkede med Røst, vore Plantaner bleve plettede og vor tørrede Fjst blod og løs; vi maatte hænge den over den Ild, som vi holdt i Live i det ene Hjørne af vor Hytte.

Da tre Dage vare gaaede hen, begyndte Vandet i Floden at stige, og i Løbet af Natten steg det over 8 Fod. Den femte Dag var Floden fuld af store Træer, hvis Blade endnu vare grønne, og som vare sammenheftede af Slyngeplanter. Ud paa Eftermiddagen kom der et helt Tag af en Indsødts Hytte, der stødte an mod vor D og bragte os en meget velkommen Passager, nemlig en fed to Maaneders Gris. Dens Rejsesælle var, besynderligt nok, en tam Papegøje med stækkede Vinger, der saa melankolsk nok ud, da den blev reddet, men siden, da den havde tørret sig i vor Hytte og stillet sin Hunger paa mine Plantaner, først blev munter, saa larmende og tilsidst ondskabsfuld. Den blev øieblikkelig gjort til et Medlem af vort Selskab og gjorde mere Spektakel end alle vi Andre. For mig var den en undtømmelig kilde til Morfskab. Den var ærbødig mod Antonio, men ondskabsfuld mod Pøherguten og aldrig lykkelig, uden naar den forsigtig kunde tage et Nap i

hans Træer. Naar dette lykkedes den, blev den affindig af Henrykkelse og ligesaa støiende og heftig som en heldig Franskmænd. En af dens fornemste Indlingsbestjæftigelser bestod i at gnave Rorkene af mine Flaster. Antonio kaldte den "El Moro" (Maureren), af hvad Grund ved jeg ikke, og da dette Navn var ligesaa godt som noget andet, kaldte jeg den siden saaledes.

Vor unge Gris undgik at drukne blot for at falde i Filisternes Sønder. Vi havde Intet at give den; den kunde let komme bort; desuden var den indbydende fed, og derfor skare vi uden Videre Halsen over paa den og spiste den op.

Under vort usfrivillige Ophold vare mine Ledsgagere ikke ledige. Paa Den fandtes mange Mo og h o e Træer, hvis Bark er seig og har en smuk, blod Textur (Wew). Heraf indsamlede de en betydelig Mengde, som Pøherguten flettede til et Slags Hue, Grundlaget for en pægtig Hjedder-Hovedbedækning, som han siden gav mig, medens Antonio, der var mere praktisk, flettede et lidet Net, som lignede det, hvormed vi fange Krebs. Han tog det strax i Brug for at fange nogle af disse Dyr, hvoraf der var Overflod mellem Klipperne paa Søsiden af Den. Mohoe-Barken kunde paa Grund af sin Finkhed og hyppige Forekomst visse blive høist nyttig til Papir.

Vort forlængede Ophold tog stærkt paa vore Lucas og Plantaner, og det blev uovendigt at søge efter Frugt og Grønsager. Strømmen i Floden var for stærk og for opfyldt af flydende Tømmer, til at vi kunde bruge vor Daad. Selv paa den

bredeste Del af Floden var Vandet steget henimod 15 Fod, der svarer til en Stigning af 20—25 Fod i det Indre. Bredderne vare oversvømmede, de lave Der udenfor os ganske under Vand og vort eget Opholdssted meget indskrænket. Nogle faa Plantantræer, som vi havde bemærket den første Aften, vare nedbrudte eller bortskyllede, og vi maatte sætte os paa smaa Rationer af Grønsager. En Morgen vovede jeg mig ud under en Pause i Regnskyllet og fandt efter nogen Søgen et Træ, der lignede et Pæretre og var en Masse smaa Frugter af et Surebles Størrelse og ganske lige det i Lugt. Jeg raabte henrykt paa Antonio og viste ham en Haandfuld af de formentlige Æbler. Til min Overrasselse raabte han: "Kast dem ned! Kast dem ned!" og forklarede, at det var Frugten af *Mauzanillaen* og er en dødelig Gift. Han rev mig bort fra Træet med den Forsikring, at selv Duggen eller Regndraaberne, der faldt fra dets Blade, vare giftige, og at dets Virkning er saa stærk, at deres Ansigt, som have været usorgfattede nok til at sove i dets Skygge, svulme op. Senere fandt jeg, at det var med den syrlige melkeagtige Saft af dette Træ, at Indianerne forgiftte sine Pile. Siden nærmede jeg mig aldrig til det. I de tropiske Egne er det sikrest at afholde sig fra de vilde Frugter. Antonio var heldigere end jeg og fandt en stor Mængde *Guavaer*, som de Indfødte spise med stort Velbehag, men som forekom mig at have en ubehagelig Moskusmag. Jeg holdt mig derfor til Plantanerne

og overlod *Guabaerne* til mine Kamerater og "El Moro".

Endelig lakkedes Himlens Sluser. Regnen ophørte, og Solen viste sig med et Finnende, velvasket Ansigt. Det var ikke for tidligt; thi Alt, hvad jeg eiede, Klæder, Bøger og Mad, begyndte at faa Pletter og opsmuldres af Fugtigheden. Jeg havde selv et Slags Følelse af denne Tilstand og drømte om Natten, at jeg var bedækket med grøn Skimmel, og det saa levende, at jeg engang stod op og gik ud i Regnen for at vaske den af.

Da Bladene havde ophørt at dryppe, spændte vi Snorer mellem Træerne og hængte vor ubetydelige Garderobe (Forraad af Klæder) ud for at tørres. Jeg gned og børstede paa min sorte Stadsdragt, men forgjæves. Det faldt Vand paa "El Roncador" og Skimmel her havde givet den et rustent og spekket Udseende, der gjorde mig halv tilbøielig til at følge Pøberguttens Raad og dyppe den i Palmeolie. Saa ubetydelig og simpel som vor Skivpering var, tog det to hele Dage at befri den fra Vædens Indvirkning. Mit Gevær lignede mere en af de forunderlige gamle Bøsser, som man finder paa Brag, og som udstilles i Museer, end Nogetsomhelst, der kunde være brugbart for den nulevende Slægt. Med alt dette for Die maatte jeg vel ønske at blive fri for endnu en Temporal paa Moskitohesten.

Tre Dage gik hen efter Regnens Ophør, før vi kunde vove os ud paa Floden, og selv da var Strømmen stærk og opfyldt med svømmende Træer. Vi fulgte Bredderne,

idet vi roede opad, og fore fra den ene Side af Floden til den anden for at benytte Eujen, men tabte undertiden ved et uheldigt Forsøg Alt, hvad vi havde bundet ved en halv Times anstrengt Roning. Bredderne vare meget oprevne af Vandet; paa nogle Steder vare de faldne ned og førte en hel Del Træer ud i Floden, hvor de laa fast, ankrede til Bredden ved de talrige, seige Slyngplanter, der vare viklede om dem. Paa andre Steder vare Træerne halvt undergravne og lænede sig tungt ud over Vandet, hvori de lange Slyngplanter stæbte i melanfolske Masser ligesom Gredepilens hængende Blade. Det lange Græs paa de lave Der var bøiet ned og bedækket med et slimet Lag, hvor fulne Vandfugle vadede om, den snehvide Sbis og den langbenede Trane, for at søge efter Orme, Insekter og fastviklede Fiske.

Sele Dagen vare vi bestjæftigede med at ro til den første Koloni ved denne Flod, en malerist Samling af lave Huse i en Skov af Palme-, Papaya- og Plantant træer. I Nærheden af dem stode flere betydelige Maismarker og lange Strækninger med Lucas, Squash og Melonranter. Der var i det Hele taget flere Tegn paa Flid og Driftighed, end jeg hidtil havde seet paa hele Kysten.

Da vi nærmede os til Bredden foran Hytterne, bemærkede jeg, at alle Indbyggerne vare rene Indianere, som min Poyergut anraabte i sit eget Sprog. Jeg fandt siden, at de vare Mulwaer og talte en Dialekt af det samme Sprog som de nordenfør boende Poyer og Cufræer. Ligesom i Wassiwatta strømmede næsten alle Indbyggerne ned

til Stranden for at møde os, med sine slanke, velstøbte Legemer og lange, velordnede, blanke sorte Haar — en slaaende Modfætning til de stormavede og flækkede Blandingsfolk i Wassiwatta. Jeg fremtog mit "Ronge-Papir" og gik henimod et Par ældre Mænd med hvide Stofke, der — som jeg strax saa — vare Embedstegn. Men aldrig saa snart fik de Die paa mit "Ronge-Papir", før de vinkede mig tilbage med Tegn paa Misforvieldse og raabte: "Sag! Sag!" som jeg forstod betydte: "Tag det bort!" Jeg lagde det derfor sammen og fremvakte min Haand, der blev modtagen af Enhver af dem og rystet paa den mest formelle Maade. Da Mændene med Stoffene vare færdige, kom alle de Andre frem og gjennemgik samme Ceremoni, idet de Fleste sagde i en spørgende Tone: "Nakisma?" som synes ganske at svare til vort: "Hvorledes lever du?" Derpaa vinkede Mændene med Stoffene paa mig, at jeg skulde følge dem, hvilket jeg gjorde, indtil vi kom til en stor Hytte, der var bedækket med Fletninger paa Siderne og tilluftet med en Dør af Rør. Den ene af dem stødte denne op, og jeg traadte ind efter ham, blot fulgt af dem, der havde Stofke, medens de Dvrigte samlede sig ligesom Bier ved Døren eller kigede gennem Abninggen i de flettede Vegge. Der stode flere raa Træblokke derinde, hvorpaa de satte sig med mig imellem sig. Sele Tiden herskede en fuldkommen Tausshed, og jeg var ganske paa det Uvisse om, hvorvidt jeg var Gæst eller Fange. Jeg saa paa mine nye Venners Ansigter, men forgjæves; de vare saa ugjennembrængeli-

ge som Sten. Jeg sølte mig imidlertid bevoliget, da jeg fik Die paa Antonio ved Døren med et Udtryk snarere af Tilfredshed end Uro.

Saaledes fode vi en lang Tid, som det forekom mig, da der hørtes en Bevægelse udenfor, Skaren adstilles, og en Mand traadte ind med et stort Lerkar fyldt med en Drik; han fulgtes af to Piger med Kurve, som vare fyldte med Kager og Kornmel, Stykker af et Slags stegt Kjød og en Postei af Plantaner, der omtrent smagte som Figner og kaldtes Bisbire. Den ældste af Mændene med Stokkene fyldte en liden Kalebasse (Staal af Græskar) med Driften, førte den til sine Læber og rakte den til mig. Jeg gjorde ligesaa og rakte den til min næste Nabo; men han viste den tilbage og raabte: "Dis! dis!" (Drik, drik!)—Jeg fandt, at det var en Slags Palmevin, hvormed jeg senere blev mere fortrølig. Den var behagelig af Smag, og jeg tomte Kalebassen. Derpaa tog en anden af de gamle Mænd et Stykke stegt Kjød op, rev Lidt deraf og spiste det, hvorpaa han rakte mig det Dvrige. Jeg adlød nu alle disse Vink og holdt et fuldstændigt Maaltid. Derpaa bleve Levningerne rakte hen til Antonio, som imidlertid maatte opvarte sig selv.

Jeg gjorde nogle Bemærkninger til Antonio paa Spansk, hvilke, som jeg saa, forstodes af den fornemste Embedsmand med Stokken, der efter nogle Diebliffes Forløb paa godt Spansk underrettede mig om, at den Ghytte, hvori vi befandt os, var Landsbyens "Cabildo", og at den var fuldkommen til min Tjeneste, saa længe jeg vilde være der. Han

viste mig endvidere en raa Tromme, der hang i en Krog, og hvorpaa han opfordrede mig til at slaa, hvis jeg ønskede Noget. Derpaa reiste han sig, trak sig med sine Ledsagere tilbage og overlod mig den største og bedste Ghytte i Landsbyen. Jeg sølte mig selv som en højt vigtig Personlighed og beordrede min Køie bragt op og de forskjellige Artikler i min Kano—Alt med en Tilfredshed, som jeg ikke sølte, da jeg førte Krig mod Grisene i "Kongens Hus" i Wasswatla.

Siden fik jeg vide, at alle de Forestillinger om en Styrelse, som Indianerne ved denne Flod have, skrive sig fra det Spanske. Forstanderne kaldtes "Alcaldes", og mange andre spanske Ord vare i Brug. Jeg opdagede intet Spor til Negerblod iblandt dem og fandt, at de nærede en fiendtlig Følelse, der grændsede til Had, imod Moskitoerne. Saavidt jeg forstod, benegtede de vel Moskito Kongens Autoritet, men sendte dog en aarlig Gave af Sarsaparilla, Mais og andre Artikler for at slippe for Zamboernes Fornærmelser. Tidligere lode disse ingen Leilighed ubenyttet til at stjæle Truentimmer og Børn fra dem for at sælge dem som Slaver til Samaika - Kjøbmændene. Undertiden foretog de endog bevæbnede Plyndringstog ind i det indianske Gebiet for at gjøre Fanger, der solgtes til Folk, som gjorde denne Trafik til en formelig Forretningssag. Denne Skik varede lige til Slaveiets Afstæffelse paa Samaika—en Forholdsregel, hvorover Moskitoerne høilig beklage sig, skjønt de selv ikke vare sikre for undertiden at bortføres.

Vanfælgeligheden ved at komme ind i Rio Grande og Mangelen paa nogen betydelig Trafik med de Indfødte paa dens Bredder har blandt Andet bidraget til at befri dem fra den nedværdigende Indflydelse, der trykker paa Moskitoøstten. De leve hovedsagelig af Agerdyrkning og jage og fiske kun lidet. De have Overflod paa Mais, Lucas, Carrara, Squashes, Plantaner, Papayer, Kokosnødder og andre Frugter og Grønsager, nogle faa Citroner og Apelsiner iberegne, ligesom ogsaa paa Svin og Vildt og længere oppe i Savannah-Distriktet noget Hornkvæg. Blandt Husfuglene saa jeg den virkelige Moskitoand og den indfødte Høne eller Chachalaca.

Hølkene selv ere ikke store, men velskabte og have et særdeles blidt og venligt Udtryk. Fruentimmerne og især Pigerne ere meget sky og forlode altid Hytterne, naar jeg traadte ind. Mændene bare allesammen et Hofteklæde; Kvinderne havde i dets Sted et Stykke Bomuldstøi af en egen Tilvirkning med blaa og gule Striber, der hang ned over Laarene og holdtes oppe om Hofterne ved at puttes ind paa en for mig ubegribelig Maade. De unge Piger vare velskabte og havde store, straalende, sorte Dine, der imidlertid havde et forstræmt Udtryk. Jeg bemærkede ingen Ildvaaben hos Mændene, skjønt de lode til at være fortrolige med Brugen

af dem. I dets Sted havde de smukke Buer og Pile med Spidser af Fern eller et haardt Træ, der hærdes i Ilden. Gutterne havde Pustevor, hvormed de forstode at dræbe Uender, Brokfugle og en Art røde Agerhøns i en Afstand af 30—40 Yards. Den Stillehed, hvormed den lette Pil farer affied, sætter en Søger istand til at dræbe Størsteparten af en Flok, før Resten flyver op.

Mit Ophold i Cabildoen udmærkede sig ikke ved nogen Hændelse, der fortjener Opmærksomhed. Som en anden Aladdin fik jeg Alt, hvad jeg ønskede, Plantaner, Fugle osv., blot ved at slaa paa Trommen. Denne Opfordring adlødes altid hurtigt af to unge Indianere, der ikke gjorde noget Spørgsmaal eller gave Svar, men udførte usiagtigt, hvad jeg befalede dem. Sverken de eller Alcalderne vilde modtage nogen anden Gjengjæld for al sin Godhed mod mig end nogle røde Bomuldstørklæder og smaa trefattede File, hvoraf jeg i Bluefields havde medtaget en liden Ladning. De lode til at være ganske ubekjendte med Brugen af Penge, skjønt ikke uden Begreb om Værdien af Guld og Solu. Jeg saa flere af Kvinderne med raa, lette Hængler af Guld, hvilket Metal Alcalderne fortalte mig findes i Flodsandet langt oppe mellem Bjergene i det Indre af Landet.

Nobaja Semlja og norffe Sømånds Opgæfser i Nordishavet.

I gamle Dage vankede Nordmændene viden om i Verden, og fremfor Alt færdedes de paa Havet. Det Overmaal af urolig Kraft, der boede i dem, den frigerffe Land, som deres hedenffe Gudelære baade gav Udtryk og Næring, drev dem til at føge Kamp og Eventyr; deres eget Land med den sparfomme Natur og med de vidtfrakte Kyfter henvifte dem til Søen og til fremmede Lande; hertil kom ogsaa andre ydre Omftændigheder — kort, Alt loffede dem til at pløie de vilde Vølger og heler ved Blod end ved Svød at vinde Rigdom og Hæder. I Marhundreder vare de norffe Vikinger en Stræk for Europas Kyfter, de hærjede, brændte og fløge ihjel, og i Kirkerne bad man: "Fri os, Herre, fra Normannernes Naseri!" Under tiden nedfattede de fig udenlands og grundede egne Riger, fom i Irland, i Normandie i Frankrige, hvorfra igjen Normanner bemægtigede fig Englands Throne og oprettede et Rige i Nedre-Italien og paa Sicilien; andre Steder grundede de talrige Kolonier, fom i Skotland, paa de fløffe Der, paa Færøerne; de opdagede og koloniserede Island, Grønland, ja de fandt Amerika længe før Kolumbus.

Men Tiderne forandre fig. Endnu færdes vel Nordmanden viden om i Verden, og Søen pløier han den Dag i Dag; norffe Skibe feile nu i alle Farvande, og blandt alle civiliserede Nationer er den norffe

Sømænd høit anffreven. Men nu gjælder det ikke længere Vikingetog og Erobringer i de fremmede Lande; den urolige Kamplyft og den vilde Kraft er vegen for Interesser af en gansffe anden Art: naar den norffe Sømænd endnu vanker vidt omkring, da er det, fordi Nordmanden tager virkffom Del i Nationernes felles Arbejde til Verdenshandelfens og den almindelige Civilisations Fremme — viffnok en mindre eventyrlig, men ogsaa en mere værdig Opgave for hans Kraft og Kløgt.

Det er et Særkjende for den nyere Tid, at Menneskene opfføge de fjernefte Uffroge paa vor Klode, fremdrage deres Produkter og gjøre dem tilgjængelige for den øvrige Verden. Det er disse fredelige Erobringer for Livet og Videnskaben, fom synes fortrinnsvis at falde i vor Tids Smag, om end blodige Krige heller ikke utiltdags ere uhørte. Det er, fom om Alt, hvad Jorden har i Cie, ffulde famles og koncentreres i vore Dage. Dertil bidrage ogsaa de mange forbedrede Kommunikationsmidler, hvorved man i en gansffe kort Tid kan reife Jorden rundt eller i alle Fald fende et Budffab til de fjernefte Egne. Drkenens glødende Sand, Urffovenes vilde Beboere, Polens evige Is og Sne — Intet kan afftrække Mennesket fra at følge denne Tidens uvilkaarlige Drang til at opdage og famle og gjøre fig Jorden underdanig. Og denne Kamp med Naturens Kræfter kræver ogsaa fine

Offere, ogsaa her maa man træde Døden under Dine, ogsaa her behøves Mod og fremfor Alt Udholdenhed for at feire. Hvad der er Maalet for denne Tidens rastløse Stræben, det ved kun han, som styrer alle Tidens Bevægelser og holder Folk og Kloder i sin Haand. Et vide vi, at alle Ting tjene dem til Gode, som elffe ham.

Blandt Foretagender af dette Slags, som Nordmændene i vor Tid tage Del i, er ogsaa Jagten paa Sælhundede og Svalrosser i de nordlige Farvande, disse værdifulde Dyr, som tilligemed Svaler og Søfugle danne Polarfolkernes vigtigste Næringskilde og hvert Aar lokke Tusinder af modige Fægere fra Amerika og Europa herop. Sælhundene eller Robberne ere almindelig udbredte i alle nordlige Have; de komme aarlig i Hundredefusindvis med Drivisen fra Grønland til New Foundland og blive paa disse svømmende Der overraskede af Fægerne. Danske, tyske, norske og engelske Skibe afgaa i Mængde i Marts og April paa Robbefangst. Svalrossen, det største Sældyr, forekommer hyppigst i Behringshavet og nordenfor Siberien. Den jages meget dels for Lændernes Skuld, der ere finere, fastere og hvidere end Elfenben, dels for den tykke Guds Skuld, hvoraf beredes stærkt og elastisk Læder. Paa Vestkysten af Spitsbergen træffes den i Hjorde paa flere Hundrede Stykker. Det er navnlig omkring Spitsbergen, den nordligste befjendte D i Verden, at Nordmændene i senere Tider have drevet paa dette Slags Fangst.

Men saa værdifulde som disse Dyr ere for de søfarende Nationer,

ligesaa vist synes det, at de ere i stadigt Aftagende paa de Steder, hvor man i længere Tid har efterstræbt dem. Af desto større Vigtighed maa det være, at nye Fangstfelter blive tilgængelige.

I Sydost for Spitsbergen og i Nord for den allerøstligste Del af Europas Fastland ligger en ubeboet Dgruppe, der kaldes Novaja Semlja. Den bestaar af to større Der, som strække sig efter hinanden fra Sydvest mod Nordost og adskilles ved Matotschkin-Strædet. Søndenfor ligger nærmest Fastlandet Waigatsch-Den, adskilt fra Novaja Semlja ved det Kariske Stræde og fra Fastlandet ved Waigatsch-Strædet. Mod Ost befyldes disse Der af det Kariske Hav.

Novaja Semlja har vistnok nu og da været besøgt i tidligere Tider, men er dog først i vort Aarhundrede blevet nærmere bekendt. Den russiske Verdensomseiler Lütke, som 4 Gange (1821—1824) besøgte Novaja Semlja, har navnlig undersøgt Vestkysten, hvor Klimaet er mildest, medens han forgjæves forsøgte at trænge frem langs Østkysten gennem det Kariske Hav. Senere omseilede en anden Russer Nachusow under mange Besværigheder den sydlige D (1832), men hans Forsøg paa at omseile Nordostkysten mislykkedes aldeles. En russisk Svalrossfæger, der Aaret efter fra Vest naaede længere mod Nord, bovede dog ikke at gaa rundt Nordostkysten, ængstet af det frygtelige Ny, hvori denne Kyst staaer. Ingen havde saaledes hidtil omseilet disse Der, Nord- og Nordostkysten har været fuldkommen ubekendt, og det blev en almindelig Mening, at det Ka-

riste Hav altid var opfyldt af saa uhyre Ismasser, at det kun hyderst sjelden lod sig passere, ja man gav det endog Navn af "Europas Iskjalder."

Det Indre af disse Der er endnu fuldkommen ubekjendt, men saa langt man har trængt ind, viser Lavlandet sig om Sommeren frit for Sne. Nogle Aar efter Pachtusjow kom Hr. von Baer til Novaja Semlja for at undersøge Naturforholdene paa Den. Vestkysten har steile, takkede Bjerge, navnlig paa den nordlige D, hvor de naa en Hvide af 3—4000 Fod; Østkysten er fladere. Skarpe og kantede, fra Toppene nedstyrkede Klippeblokke bedække Skraaningerne og lægge den Rejsende mange Hindringer i Veien; som Følge af den sugtige Sommer og den strenge Vinter samt det stormfulde Veirlik forvitte Stenene let og hurtigt. Plantevægten er i Almindelighed meget fattig. Hvor Forviringen er fredden videre frem, findes enkelte Planter, der danne smaa Tuer, saasom den stengellose Silene og den rød blomstrede Stenbræk. Paa lavere Steder, hvor Jorden indeholder Ler, danne Mos- og Lavarter temmelig tætte Tuer, der tjene til Læ for Polarpilen, den hyppigste af de buskagtige Planter, med sine henad Jorden krybende, et Par Tommer lange Grene, som kun bære 2 Blade og en eneste Naale. Kun paa særdeles beskyttede Steder danner der sig Muldjord; hos mange af disse Planter visne nemlig Bladene paa Stængelen og henveires derpaa af Vinden uden at komme Jorden til Gode; Landet vilde derfor være endnu mere nøgent og ufrugtbart, hvis der ikke gaves Vægter, som slet ikke behøve Muldjord

for at trives, men nøie sig med en Smule Græs eller en og anden Klipperebene, naar der kun er tilstrækkelig Fugtighed — saaledes Stenraunkelen.

Dog, selv her gives der enkelte frugtbarere Pletter, hvor Flora synes at udfolde hele sin Pragt. En saadan fandt Hr. von Baer ved Foden af et høit Skiferbjerg, der skraanede mod Sydvest. Her prangede Jorden med purpurfarvede Silener, guldgule Ranunkler, ferskenblomstrede Paryer, hvide Cerastier og blaa Polemonier; selv Bjergførglemmigeien fandtes her.—Den mægtigste af de træagtige Planter er den uldbladede Pil, som med sine Grene hæver sig en halv Fod op over Jorden.

Denne fattige Plantevægt ernæres dog en stor Mængde Lemmen, der leve af Urter, Stængler og Blomster. De jævne Skraaninger ere ofte i alle Retninger gennemgravede af deres Gange. De hyppigste Pattedyr næst efter dem ere Polarrevene, hvis vigtigste Føde netop er Lemmen, Ingleunger og Æg. Isbjørnen og Hensdyret sees kun af og til, i alle Fald paa Vestkysten.

Talrige Starer af Søfugle opslive enkelte Punkter af Kysten. Den almindeligste er Lommen, som ruger her; i lange, tætte Rader sidde de over hinanden paa fremspringende Kanter af de lodrette Fjeldvægge, saa at de sorte Klipper ere tæt besatte med hvide Striber og Pletter. Paa Toppen af de steilste Klipper bygger den graa Maage, den saakaldte "Vorgermester", sit Rede. Wilde Gjæs, Vænder, Svauer, Ulfer og Edderfugle findes ogsaa.

Havet er rigt paa Fiske og Blod-

dyr samt—hvad der især giver disse Egne Betydning—paa Sælhunde og Svaler. Paa Vestkysten har ogsaa Sagten efter disse Dyr været drevet i længere Tid af Måsfærne. Det vigtigste Dyr for Trægerne er Svalrossen. Blandt Robberne udmærker Søharen sig ved sin tykke Peltå, sin Størrelse og Rigdom paa Fedt. Et andet vigtigt Produkt er Lagen, der ligesom flere Arter af Fisk findes i Mængde og ofte fanges i uhyre Mængder i Bergsøerne.

Det var forbeholdt norske Sømand i vore Dage at fuldende Opdagelsen af disse Kyster og at tilintetgjøre gammel Fordom ved modigt at styre lige løs paa den berøgtede "Iskjælder" uden at bekymre sig om alle sine Forgjængeres Besværligheder og Farer.

I Sommeren 1869 fandt Kaptein Johannesen fra Tromsø allerede den 31te Mai Sydkysten af Novaja Semlja fri for Is, fulgte Vestkysten lige til Kap Masfau, Dens nordligste Punkt, hvor stærk østlig Strøm bestemte ham til at vende om, og naaede saa uhindret af Is Waigatj-Strædet i Syd. Derpaa løb han i Slutningen af Juli ind i det Kariske Hav og styrede tværs over dette mod Nordost lige til den Hvide Ø. Herfra gik han først mod Nord, tog derpaa vestlig Kurs og naaede den 20de August igjen Novaja Semljas Kyst paa et Punkt, der ligger betydelig længere østlig, end man finder nogen Del af Den assat paa tidligere Kartter. I de sidste Dage af August seilede han uden at hindres af Is nedad langs Østkysten, gik i Begyndelsen af September atter gjennem Waigatj-Stræ-

det og tiltraadte saa Hjemreisen.

Allerede denne Reise vakte Opsigt i den videnskabelige Verden, da den syntes at omstøde de Lærdes Forestillinger om "Europas Iskjælder", hvor man ikke skulde kunne seile uden de største Vanskeligheder og Farer. Kaptein Johannesen fik af det Svenske Videnskabs-Akademi Sølvmedaljen efter at have indsendt en Beretning om sin Reise. Man slog sig dog for det Første til No med, at det maatte have været en usædvanlig mild Sommer paa hine Kanter, og at her kun forelaa en Undtagelse fra Regelen.

Men saa kommer Sommeren 1870, og det Samme gjentager sig i endnu større Maalestof.

En Mængde norske Fartøier gaa paa Svalros- og Sælhundfangst til Novaja Semlja, og flere norske Skibskapteinere seile uhindrede omkring i det Kariske Hav. Kaptein Torildsen fra Kristiania seiler i Slutningen af Juli og Begyndelsen af August østover lige til den Hvide Ø og møder kun hist og her lidt Drivis. Kaptein Ulve fra Tromsø gaar i de første Dage af Juni paa Svalros- og Sælhundjagt mod Nord langs Novaja Semljas Vestkyst i isfrit Farvand. Den 19de Juli finder han ved 76 Graders nordlig Bredde Drivtømmer af Lærke og Furutræer samt Glasstavler, som bruges ved Fiskerierne i Lofoten i Norge, og leverer derved haandgribelige Beviser for, at Golfstrømmen, som Norge for en saa væsentlig Del skylder sit gunstige Klima, ogsaa naaar til Vestkysten af Novaja Semlja. Den 31te Juli befandt han sig lige foran Kap Masfau (76½ Grad nord-

lig Bredde) uden nogetsteds at vine Is. Den 6te August laa han igjen ved Matotshkin-Strædet (mellem den nordlige og sødlige D), hvor han fandt Landet bedækket "med en prægtig Blomsterflor og 18 Tommer høit Græs". Den 8de August løber han gennem Strædet ind i det aldeles isfrie Kariske Hav og styrer over til den Hvide D. Indtil den 21de August var ingen Is at se. Den 26de var han paa Tilbageveien ved det Kariske Stræde (mellem Novaja Semlja og Weigatsch-Den i Syd) uden at have set Is.

Kaptein Duale fra Bergen mødte kun hist og her Is i det Kariske Hav, hvor han seilede lige til den Hvide D og endnu længere mod Ost forbi Obflodens Munding.

Endelig har ogsaa Kaptein Johannesen sidste Sommer atter opholdt sig i det Kariske Hav og paa Tilbageveien omseilet Novaja Semlja og bestemt Beligheden af Nordostkysten, hvad Ingen før har gjort.

Alf alle de nævnte og flere Skibskapteiner samlede ogsaa "udmærkede og fuldstændige Jagttagelser af Veir og Vind, Luftens og Havets Temperatur samt Dybdeforholdene", der indsendtes til Professor Mohn i Kristiania, Bestyrer af det meteorologiske Institut, og af ham meddeltes Geografen Dr. Petermann i Tydskland. Efter disse Jagttagelser har Dr. Petermann udarbejdet en Afhandling, hvori han gjør Rede for de af Nordmændene vundne Resultater og tillige godtgjør, at disse 2 Somre ikke kunne betragtes som Undtagelser, da Middeltemperaturen

efter de norske Jagttagelser nviagtig stemmer med Jagttagelser af Musferne fra flere tidligere Expeditioner. Kort sagt, "Isen er brudt", og det Kariske Hav er aabnet for Skibsfarten og for Fangsten.

Paa Grund af disse Opdagelser er der nu Tale om at opsoge endnu et nyt Fangstfelt mellem Spitsbergen og Novaja Semlja. Herom siger Dr. Petermann i Brev til Professor Mohn: "Saa foretag somme og udmærkede som de talrige norske Somænd ere, behøves der efter min Mening ingen norsk Stats-Expedition til Undersøgelse og Aabning af Strækningen mellem Spitsbergen og Novaja Semlja, efterat de have ydet saa udmærkede Resultater i det Kariske Hav og ved Novaja Semlja. Jeg er overbevist om, at man fra Ost-Spitsbergen ligesaa let kan komme til det (østenfor liggende) saakaldte Gillis-Land som fra Vest-Spitsbergen til Ost-Spitsbergen. Sikkert er der østenfor Spitsbergen ogsaa god Fangst at gjøre, og det vilde være meget at ønske, om mange af Deres dygtige Somænd reiste derhen denne Sommer. Opdagelsen af hint Land forekommer mig for Tiden at være af den allerstørste Bigtighed saavel for Videnskaben som for Fangsten".

Dr. Petermann er en god Autoritet. Han er en af vor Tids største Geografer og er bleven verdensberømt ved sine Skrifter, sine Kartarbejder og sin Virken for Opdagelsesreiser; navnlig har han i mange Aar gransket Polareguenes Geografi, og han er Ophavsmand til flere Nordpolexpeditioner.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Bed Kyften af Venezuela i Sydamerika, paa Den Saba, der tilhører Hollenderne, har man opdagede nye Svovlleier; de bleve tilfældigvis fundne af en foretagsom Nordamerikaner fra New York, der for sin Helbreds Skyld havde taget midlertidigt Ophold paa Den. Ved Hjælp af nogle Indfødte lykkedes det ham at bryde et Par smaa Ladninger af det raa Mineral, som, da man havde bragt det til New York, gennemsnitlig leverede noget mere end 60 pCt. ren Svovl, medens man af det sicilianske Mineral kun udvinder 30 pCt. Svovl. Veierne ere, naar man tager Dens Størrelse i Betragtning, af betydelig Udstrækning og ville blive af stor Værdi for de Forenede Staters Fabrikker, da de ikke ligge mere end omtrent 1500 engelske Mile fra New York.

Fremskridt blandt Dyr. Man har nøiagtige Beskrivelser over Svale-rederne, hvorledes de vare i Europa for noget mere end 50 Aar siden; men ved nærmere Undersøgelse finder man, at de nu ere indrettede paa en langt bekvemmere Maade end dengang: de gamle Fugle kunne lettelig komme ind, og de unge, som paa Grund af Redets mere langagtige Form ikke længere ere trykkede saa tæt sammen, kunne række Hovederne ud og trække frisk Luft. Det maa jo forresten være en afgjort Sag, at mange andre Fugle have forandret sin Redebygning paa Grund af Omfændighederne. Nogle

f. E. have lært at bruge Traad istedetfor Græs, som de oprindelig hjalp sig med, og Gussvalen og Skorstensvalen maa have indrettet sig anderledes, før der fandtes Tagstjæg og Skorstenspiber.

Havvandet maatte ved den idelige Fordampning, hvorved kun ubetydelige Saltdele gaa tabte for det, stedse blive mere og mere saltholdigt. Men den vise Skaber har sørget for Alt. Den utallige Hær af Søngle unddrager bestandig Oceanet saltholdige Stoffe og give disse i Form af Guano tilbage til det faste Land, hvorfra Vandet tildeels har bortført dem. Ogsaa Tangen, som dels indsamles af Menneskene, dels i uhyre Mængde kastes op paa Kysterne, er rig; paa saltholdige Bestanddele, saavel som Fiske, af hvilke vi fortære mange Milliarder, og tillige bevøve de utallige Masser af mindre, ja usynlige Skabninger, der vrimsle i Vandet, dette en Del af dets Salttholdighed.—Man har troet, at Saltet skulde være der for at forhindre Forraadnelse; men dette bevirkes alene ved den stadige Bevægelse, thi stillestaende Saltvand, blandet med organiske Substantier, gaar ligesaa hurtigt eller endnu hurtigere i Forraadnelse end frisk Vand under lignende Betingelser. Det væsentlige Niemed for Saltet synes at være en Regulering af Fordampningen. Thi salt Vand fordamper langsommere end rent Vand, og jo mere Salt deri, jo langsommere foregaar Fordampningen. Saaledes

hindres altsaa en altfor stærk Fordampning, idetmindste i de varme Strøg af Jordkloden, og var dette ikke Tilfælde, da vilde Mængden af de opstigende Dampe og altsaa ogsaa Regn- og Sne-mængden være større, og Jorden vilde da hjemføges af frygtelige og vedvarende Regnskyl, der vilde gjøre den langt mindre skiftet til Ophold for Menneskene.

Kong Kristian IV's Dronning. Den danske Konge Kristian den Anden (født 1481, død 1559) var gift med Elisabeth, en Søster af den tydske Keiser Karl den Femte og Erkehertug Ferdinand. Denne Dronning yndede Reformationen og antog af Overbevisning den rene evangeliske Lære. Hun blev endog personlig bekendt med Dr. Morten Luther, og hendes Broder Ferdinand blev herover saa vred, at han sagde, han "havde hellere seet, at hun var druknet i Østersøen, end at hun havde talt med Luther i Wittenberg".—Da hun tilligemed sin kongelige Egtfælle var bleven berøvet sin Værdighed og fordreven fra Danmark, kom hun til Nürnberg for at anholde om Hjælp hos sin Broder, som paa den Tid var en meget formaående Mand. Denne var imidlertid forbitret over, at hun i Sachsen havde modtaget en Del lutheriske Skrifter og nydt den hellige Nadverd under begge Skikkelser (det vil sige, baade med Brød og Vin), hvorfor han modtog hende med Kulde og svarede: "Jeg vilde af mit ganske Hjerte ønske, at du ikke var min Søster". Da tog hun atter Ordet og sagde: "Vist og sandt er det, at vi ere fødte af en og samme Moder, men desuagtet maa jeg

rette mig efter Guds Ord og tør ikke forlade dette for at behage Mennesker. I alle andre Henseender vil jeg gjerne underkaste mig min Broder; men vil han for Guds Ords Skyld ikke engang erkende mig for sin Søster, saa maa jeg jo ogsaa finde mig i at bære dette Kors!"—Da hun efter at have gennemgaaet Meget døde i Gent, skrev Luther om hende til en Ven: "Den fortræffelige Dronning Elisabeth af Danmark er død; men hun døde i den sande kristne Tro og nød det hellige Naademaaltid efter den Orden og Maade, hvorpaa Herren indstiftede det. Hun lod sig ikke paa nogen Maade drage tilbage til den pavelige Tro, skjønt mange Fornemme af den Marsag trængte haardt ind paa hende".

En Konges Byrde. Den norske Konge Magnus Haakonson med Tilnavnet "Lagabøter," som regjerede fra 1263—1280, var en mild og from Mand, der samvittighedsfuldt søgte sit Lands Bedste. Han havde en vanskelig Stilling, da den katholske Geistlighed paa disse Tider utilbørligen strebte efter at øge sin Magt og Rigdom paa Statens Befolkning og netop nu i Erkebiskop Jon havde en dygtig og kraftig Leder. Medens Kongen selv med sit fredelige Gemt og sit religiøse Sind gjerne gjorde alle de Indrømmelser, han kunde, saa paa den anden Side de verdenslige Hovdinge med Misnøie paa det tiltagende Klerkevælde, lode vel ogsaa nu og da saadan Stemning komme tilsynne i sin Færd. Under disse Omstændigheder var Magnus, som paa Grund af sine personlige Egenskaber var høit elsket af Folket, den Eneste, der formaae-

de at holde de politiske Storme tilbage. Han synes imidlertid at have været af en svagelig Helbred. Allerede Vinteren 1271—1272° havde han været saa syg, at man ventede hans Død. Dengang kom han sig dog igjen; men den megen Bekymring, som Tvisten mellem Staten og Kirken voldte ham, har rimeligvis læret paa hans Livskraft, ligesom den nedstemte hans Sind og uden Tvivl ængstede hans Samvittighed. Man har en mærkelig Fortælling, der vidner om den Uro og den Forudsølelse af Fremtiden, som formørkede de sidste Aar af hans Liv. Engang—heder det—da Kong Magnus kort før sin Død sad i sit Herberge med nogle saa Venner, htrede han, at dette Liv var fuldt af Ubang og Sorger og Møie, og at Døden var en Lykke. De Tilstedeværende, der kun havde hans ydre No, Fred og Lykke for Sie, kunde ikke forstaa dette og spurgte, hvorfor han talte saa. Han svarede: "Det kan maaske tykkes Eder, som om jeg har liden Møie og Vanskelighed at kjempe med i min Regjering; men mig synes den mangfoldig og stor. Det er i det Hele vanskeligt og ansvarsfuldt at styre et stort Rige; men den største Vanskelighed finder jeg dog er den at dømme og afgjøre Tvistemaalene mellem Geistligheden og Lægfolket uden at begaa store Misgreb". De Andre mente, at det dog vel ikke var saa vanskeligt for ham. "So", sagde Kongen, "Vanskeligheden tykkes mig saa stor, at jeg priser de Døde lykkelige fremfor de Levende. Naar dette Hoved"—lagde han til, idet han strøg sig om Panden—"har hvilet under Jorden i tre Aar, ville I nok saa

at se, hvad jeg har haft at staa i". Magnus døde i Bergen den 9de Mai 1280, kun 42 Aar gammel. De paafølgende Begivenheder viste, at hans mørke Aelsker ikke vare grebne af Luffen, men vare grundede i et klart Indblik i Norges daværende Forholde.

Et "Paradis" paa Jorden. Da den franske Rejsende La Peyrouse i Aaret 1787 seilede rundt Jorden, kom han ogsaa til Sydhavsoerne. Blandt disse undersøgte han noiere den saakaldte Samoa-Gruppe, der først var bleven opdaget i Aaret 1768 af en anden Franskmand. Da La Peyrouse første Gang saa Den Tutuila, som hører til denne Gruppe, med dens herlige Bjerge, dens yndige, vandrige Dale, dens Sletter med de deiligste Skove af Palmer og Brødsfrugttræer, blev han saa greben af al denne vidunderlige Skjønhed, at han udbroød: "I et saadant Paradis kunne dog blot glade og fredelige Mennesker bo." Men han tog sørgelig feil. Paa den samme O, hvis deilige Natur fyldte ham med saadan Genrykkelse, blev hans Liv efterstræbt af de Indfødte, flere af hans Ledsagere bleve dræbte, og endnu den Dag i Dag bærer Bugten, hvor det skede, Navn af "Blodbad-Bugten." Hans Rejsesælle Kaptein de Langle var nemlig med 63 velbevæbnede Mænd gaaet i Land i denne Bugt for at hente Vand, men blev ufornodet overfalden af de Indfødte, som tilskyndende venligsindede havde samlet sig paa Strandbredden. Med Nød og neppe frelste en Del af Mandskabet sig i Baaden, men De Langle selv, Naturforskeren Lamanon og 10 Matroser mistede Livet. La Peyrouse

skrev i sin Dagbog: "Vi havde be-
draget os; disse paradisiske Der vare
ikke et Hjem for fredelige Mennesker.
Vi saa vistnok ingen Baaben, da vi
landede; men de Skrammer, som
de Indfødte bare paa sine Legemer,
vidnede om deres uafsladelige Krige,
og allerede i Mændenes Ansigtstræk
laa et paafaldende Udtryk af Wild-
hed. Dette Præg skulde have ad-
varet os om, at det vilde Mennes-
ke i sin Udartning er et farligere
Væsen end de vildeste Dyr. Jeg
er dog mere vred paa vore Filosofer,
der rose de Wilde, end paa de Wilde
selv. Den uhykkelige Lamanou sag-
de til mig Dagen, før han døde, at
de vare bedre end vi".—Ikke længe
efter blev ogsaa La Peyrouse selv
myrdet paa en af disse Der. Se-
nere er Kristendommen ved engelske
Missionærer ogsaa bleven indført
her, Bibelen er bleven oversat paa
de Indfødtes Sprog, og nu bekjen-
der vel hele Befolkningen sig til
Evangeliet, men er forresten her som
paa andre Sydhavøer i Aftagende.

Keltivier efter "Robinson Kru-
søe". Det skotske antikvariske Sel-
skabs Museum eier en Skat, som
visstelig alle ungdommelige Benn-
drere af Robinson Kruisøe vilde have
den største Interesse af at betragte.
Den bestaar i en Kiste og et af en
Kofosnød skaaret Bæger, som have
tilhørt Alexander Selkirk, den op-
riindelige, virkelige Robinson Kruisøe.
Under hans ensomme Ophold paa

Den Juan Fernandez i det Stille
Hav hørte begge Dele til hans tar-
velige Bohave, og da han af Kap-
tein Rogers blev befriet fra sit Ene-
boerliv, fulgte de ham paa Veien
til Hjemmet. Kisten er af Mahog-
ni, og Selkirks Navn er indskaaret
paa den. Drikkebægeret blev skaa-
ret af Selkirk under Opholdet paa
Den.

Hvor længe man skal sove. Der
er ingen Tvivl om, at Hjernen lige-
som det øvrige Legeme, medens
man er vaagen, forbruger sine Kræf-
ter, som da maa erstattes ved Søv-
nen. Middelsalderen med sin opfind-
somme Grusomhed kjendte en fryg-
telig Slags langsom Dødsmaade,
som bestod deri, at man berøvede
den Dødsdømte al Søvn og, hver
Gang han var i Begreb med at
sove ind, vækkede ham igjen. Saa-
danne Ulykkelige døde sædvanligvis
i Vanvid. Søvn er ligesaa nød-
vendig som Mad og Drikke. Hvor
meget Søvn Mennesket behøver, er
vanskeligt at sige. Nogle trænge
mere, Andre mindre Søvn; den,
der arbejder haardt, fornemmelig
med Anden, behøver mere Søvn
end den, som arbejder lidet. Den
bedste Regel er at sove netop saa
længe, som Naturen kræver. Børn
burde vænnes til at staa op, saasnart
de ere vaagne, men heller ikke berø-
ves et Dieblisks virkelig Søvn, fordi
man derved gjør Bold paa Natu-
ren.

Indhold: Troens Trv. (Af Hanna Winsnes.)—Guldmøllen.
(Efter D. Glaubrecht.) Forts.—Nordmændenes daglige Liv i Oldti-
den (Efter Prof. H. Keyser.) II.—Skjæbnens Veie.—Reiseventyr fra
Moscitahyten. (Af en nordamerikansk Maler.) V.—Novaja Semlja og
noriske Sømands Opdagelser i Nordishavet.—Blandinger—Nyt og Gam-
melt.